

Sygn. akt I PK 260/18

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa H.J.
przeciwko Gminnemu Zakładowi [...] w D.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 listopada 2019 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 21 czerwca 2018 r., sygn. akt VIII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. wyrokiem z dnia 21 czerwca 2018 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez powoda H.J. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 20 lutego 2018 r., zmienił ten wyrok i przywrócił powoda do pracy w Gminnym Zakładzie [...] w D. na poprzednich warunkach.

Pozwany Gminny Zakład Komunalny w D. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 21 czerwca 2018 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 30 § 4 k.p. oraz art. 30 § 4 k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328

§ 2 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia.

Uzasadniając występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący podniósł, że dotyczy ono przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę i przejawia się w następujących pytaniach:

1. Czy podstawą do przyjęcia, że przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę jest niejasna i niezrozumiała dla pracownika są jego twierdzenia, że jej nie rozumie, czy też oceniając jasność i jednoznaczność przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę dla pracownika należy brać pod uwagę całokształt okoliczności sprawy i zebrany w sprawie materiał dowodowy, z którego wynika, że obiektywnie rzecz ujmując pracownik powinien zrozumieć stawiane mu zarzuty i ich istotę, mimo iż on sam twierdzi zupełnie odmiennie?

2. Czy groźba pracownika skierowana do pracodawcy, że jak nie dostanie urlopu to pójdzie na zwolnienie lekarskie, może stanowić przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę?

Co do oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej skarżący stwierdził natomiast, że w jego ocenie w toku postępowania przed sądem drugiej instancji i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, których założenia i istota zostały wyjaśnione w mających moc zasad prawnych uchwałach Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124) i z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 56).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPIUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą

i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Z kolei skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo

dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do sformułowanych przez skarżącego pytań, nazwanych przez niego istotnym zagadnieniem prawnym, Sąd Najwyższy stwierdza, że w istocie (na co wskazuje zresztą uzasadnienie tej części wniosku) dotyczą one wykładni art. 30 § 4 k.p., wskazującego na przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia jako jedną z przesłanek oceny zgodności z prawem oraz zasadności czynności pracodawcy mającej na celu rozwiązanie umowy o pracę. Zgodnie z tym przepisem, w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony lub o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinna być wskazana przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie. Wykładnia art. 30 § 4 k.p. była wszakże wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego i ma obecnie ugruntowany charakter. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się bowiem, że pracodawca ma obowiązek wskazania w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę konkretnej i rzeczywistej przyczyny uzasadniającej rozwiązanie (por. np. wyrok z dnia 15 lutego 2000 r., I PKN 514/99, OSNAPiUS 2001 nr 13, poz. 440). Niewykonanie tego obowiązku stanowi zaś naruszenie przepisów o rozwiązaniu umów o pracę (por. wyrok z dnia 19 maja 1997 r., I PKN 173/97, OSNAPiUS 1998, nr 8, poz. 243). Wskazanie przyczyny oznacza zatem przedstawienie konkretnego i prawdziwego zdarzenia lub zachowania (zdarzeń lub zachowań), które w okolicznościach poprzedzających wypowiedzenie lub mu towarzyszących uzasadnia - zdaniem pracodawcy - wypowiedzenie stosunku pracy. Opis przyczyny musi umożliwiać jej konkretyzację w miejscu i czasie. W szczególności ma umożliwić pracownikowi obronę przed zarzutami, a sądowi pracy - sprawdzenie zgodności czynności wypowiedzenia z prawem (por. wyrok z dnia 14 maja 1999 r., I PKN 47/99, OSNAPiUS 2000 nr 14, poz. 548). Wskazanie takiej, rzeczywiście istniejącej i konkretnej przyczyny, jest wstępnym warunkiem oceny zasadności wypowiedzenia na podstawie art. 45 § 1 k.p. Do spełnienia

dyspozycji art. 30 § 4 k.p. wystarczy, że przyczyna została prawidłowo skonkretyzowana i jest prawdziwa, to jest rzeczywiście istniejąca. Dopiero po stwierdzeniu, że tak jest, sąd przystępuje do oceny zasadności wypowiedzenia. Zgodnie z od dawna utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego pracodawca wypowiadający umowę o pracę nie narusza przepisu art. 30 § 4 k.p., jeżeli pracownik jest świadomy tego, z jakich powodów dochodzi do jego zwolnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., III PK 109/14, LEX nr 1666025). Zgodnie z tą linią orzeczniczą istotne jest jedynie to, aby z oświadczenia pracodawcy wynikało w sposób niebudzący wątpliwości, co jest istotą zarzutu stawianego pracownikowi, który uzasadnia rozwiązanie stosunku pracy, gdyż to pracownik ma wiedzieć i rozumieć, z jakiego powodu pracodawca dokonuje wypowiedzenia (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 listopada 2006 r., I PK 112/06, Prawo Pracy 2007 nr 5, s. 27, czy z dnia 8 stycznia 2008 r., I PK 177/07, LEX nr 448827). Zakresem tego uregulowania objęte jest więc zachowanie przez pracodawcę formalnego wymagania wskazania przyczyny wypowiedzenia, która - w jego przekonaniu - wypowiedzenie to uzasadnia. W judykaturze Sądu Najwyższego (por. np. wyroki: z dnia 4 listopada 2008 r., I PK 81/08, Monitor Prawa Pracy 2009 Nr 2, poz. 86-90; z dnia 19 kwietnia 2010 r., II PK 306/09, LEX nr 602696 i szeroko przytoczone w nich orzecznictwo) przyjmuje się zgodnie, że celem regulacji zawartej w art. 30 § 4 k.p. jest umożliwienie pracownikowi obrony przed wypowiedzeniem umowy o pracę (jej warunków), a zatem ujęcie przyczyn wypowiedzenia powinno być na tyle konkretne i precyzyjne, aby umożliwiało mu rzeczową obronę w razie ewentualnego procesu. Z tego właśnie względu wskazanie przyczyny (przyczyn) wypowiedzenia przesądza o tym, że spór przed sądem pracy może się toczyć tylko w jej (ich) granicach. Inaczej rzecz ujmując, okoliczności podane pracownikowi na uzasadnienie decyzji o wypowiedzeniu stosunku pracy (jego warunków), a następnie ujawnione w postępowaniu sądowym, muszą być takie same, zaś pracodawca pozbawiony jest możliwości powoływania się przed organem rozstrzygającym spór na inne przyczyny mogące przemawiać za słusnością wypowiedzenia. W konsekwencji pracodawca nie wywiązuje się z obowiązku wynikającego z art. 30 § 4 k.p. wówczas, gdy albo w ogóle nie wskazuje przyczyny wypowiedzenia, albo kiedy wskazanie przyczyny jest pozorne w tym

znaczeniu, że jest ona niedostatecznie jasna, konkretna, a w rezultacie niezrozumiała dla pracownika i niepoddająca się weryfikacji w postępowaniu przed sądem.

Przedstawiona wyżej wykładnia art. 30 § 4 k.p. stanowi zatem odpowiedź na postawione przez skarżącego pytania, a w szczególności na pierwsze z nich, wskazując jednoznacznie, że o tym czy przyczyna wypowiedzenia jest wystarczająco jasna i konkretna nie decyduje całokształt okoliczności sprawy, lecz przede wszystkim świadomość pracownika, któremu wypowiedziano umowę o pracę. To on bowiem jest adresatem oświadczenia pracodawcy i to on musi znać motywy tego oświadczenia, już choćby po to, aby móc podjąć obronę przed wypowiedzeniem.

Wypada w związku z tym zaznaczyć, iż nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), analogicznie jak nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Nawet pobieżna lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje z kolei, że Sąd drugiej instancji w pełni respektował taką właśnie wykładnię art. 30 § 4 k.p., przyjmując ją za podstawę oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego, z którego jednoznacznie wynikało, że pisemne oświadczenie skarżącego o wypowiedzeniu powodowi umowy o pracę w części określającej przyczyny tego wypowiedzenia, zawierało jedynie bardzo ogólne i przez to nieweryfikowalne zwroty, natomiast w ogóle nie odnosiło się do konkretnych zachowań powoda (ich miejsca i czasu), które zdaniem skarżącego uzasadniałyby rozwiązanie z nim umowy o pracę. Dopiero w odpowiedzi na pozew skarżący opisał dwa zdarzenia, które – jego zdaniem – stanowiły potwierdzenie przyczyn wypowiedzenia podanych w wypowiedzeniu. Wymaga przy tym podkreślenia, że Sąd Okręgowy poddał swojej ocenie również te zdarzenia, choć istniały podstawy do potraktowania ich jako inne przyczyny, które nie były tożsame

z podanymi w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę, przez co nie powinny być w ogóle przedmiotem oceny w postępowaniu sądowym.

Co do drugiego pytania, trzeba też zauważyć, że zostało ono sformułowane w sposób, który uniemożliwia uznanie go za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z tej przyczyny, że skarżący, formułując je, podejmuje niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym próbę podważenia przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oceny dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych (art. 398³ § 3 k.p.c.), z których jednoznacznie wynika, że wypowiedź powoda, że jak nie dostanie zaplanowanego urlopu, to pójdzie na zwolnienie lekarskie, była wprawdzie emocjonalna, ale nie mogła zostać potraktowana jako skierowana pod adresem pracodawcy groźba uzasadniająca wypowiedzenie umowy o pracę, zwłaszcza że powód z dużym zaangażowaniem wykonał następnie zadanie, od realizacji którego zostało uzależnione udzielenie mu owego urlopu.

Zaprezentowane przez skarżącego uzasadnienie oczywistej zasadności skargi w głównej mierze sprowadza się natomiast do teoretycznego wyводу opisującego funkcje i zadania sądu odwoławczego oraz jedynie w niewielkim zakresie odnosi się do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy. Co więcej, również w tej części wniosku skarżący, o czym dodatkowo świadczy powiązanie jej z zarzutem naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., w istocie kwestionuje dokonaną w sprawie ocenę materiału dowodowego i ustalenia faktyczne poczynione na tej podstawie przez Sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy podkreśla w związku z tym, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych w ogóle nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd *meriti*. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest zaś związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły rzeczywistą podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

as